

Binnen de vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur over de brief Evaluatie 2024 Staatsbosbeheer (Kamerstuk 29 659, nr. 161).

De fungerend voorzitter van de commissie,  
Podt

De griffier van de commissie,  
Jansma

## **Inhoudsopgave**

### **I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie  
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie  
Vragen en opmerkingen van de leden van de JA21-fractie  
Vragen en opmerkingen van de leden van de FvD-fractie  
Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie  
Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie

### **II Antwoord/Reactie van de Staatssecretaris**

#### **I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**

##### **Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie**

De leden van de PVV-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het Jaarverslag 2024 Staatsbosbeheer en hebben nog enkele vragen aan de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN).

De leden van de PVV-fractie vragen de Staatssecretaris verder in te gaan op het feit dat het aantal buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) in het buitengebied het afgelopen jaar verder is afgenomen. Welke oorzaken liggen hieraan ten grondslag en welke aanvullende maatregelen worden er genomen om deze negatieve trend te keren?

De leden van de PVV-fractie vragen in aanvulling daarop aan de Staatssecretaris waarom het alleen met de provincie Overijssel is gelukt om tot extra financiële middelen voor boa's te komen.

De leden van de PVV-fractie vragen daarnaast of de Staatssecretaris van mening is dat deze boa's hun werk nu goed kunnen doen en of zij hiervoor adequaat zijn uitgerust en zo nee, welke aanvullende maatregelen hij neemt om hier verandering in te brengen.

De leden van de PVV-fractie zien dat de omzet houtverkoop en biomassa in 2024 met bijna vier miljoen euro is gestegen en vragen de Staatssecretaris dit te verklaren. Worden er gezonde bomen gekapt om de opbrengst te vergroten en wordt er doelbewust ingezet op het maken van meer omzet op deze manier, vragen deze leden ten slotte.

##### **Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie**

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het Jaarverslag 2024 van Staatsbosbeheer. Deze leden hebben hierover geen verdere vragen of opmerkingen.

##### **Vragen en opmerkingen van de leden van de JA21-fractie**

De leden van de JA21-fractie hebben met veel interesse kennisgenomen van het Jaarverslag 2024 van Staatsbosbeheer «In beweging» en hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de JA21-fractie is opgevallen dat de verschillende doelen en ambities en bijbehorende keuzes voor natuurbeheer strijdig kunnen zijn met elkaar. Ziet de Staatssecretaris dit ook in de praktijk en in beleid terug en zo ja, op welke manieren? Op welke manier worden die spanningen in beeld gebracht en waar wordt in dergelijke gevallen bepaald welk doel

prioriteit heeft om te voorkomen dat men tegelijkertijd tegenstrijdig beheer uitvoert?

De leden van de JA21-fractie zien dat de basisfinanciering ontbreekt voor het aanstellen van boa's om toezicht te houden. Hoe ziet de Staatssecretaris deze constatering? Hoe beoordeelt de Staatssecretaris de afname van het aantal boa's sinds 2019? Hoeveel geld ontvangt Staatsbosbeheer voor het uitvoeren van politietaken?

De leden van de JA21-fractie vragen hoe de Staatssecretaris in bredere zin de verhouding ziet tussen de bekostiging en de taken van Staatsbosbeheer?

De leden van de JA21-fractie namen kennis van de constatering op pagina 45 van het Jaarverslag waar staat dat recreatiegebieden om de stad onvoldoende zijn gefinancierd en dat dit tot «achteruitgang van het groen om steden gaat leiden». Hoe zit de Staatssecretaris dit?

De leden van de JA21-fractie vragen wat de huidige ambitie is ten aanzien van het vernatten van veenweidegebied. Hoeveel hectare betreft dit en welke tijdslijn bestaat daarvoor? Hoeveel ton CO<sub>2</sub>-uitstoot verwacht de Staatssecretaris daarmee te voorkomen en op welke manier is die ambitie onderdeel van bestaande wettelijke doelstellingen?

De leden van de JA21-fractie namen kennis van de ambitie op pagina 9 waar staat dat in 2024–2025 circa 1.100 hectare nieuw bos zal worden gerealiseerd. Welk deel daarvan betreft spontane bosontwikkeling? Hoe wordt de keuze gemaakt tussen hetzij nieuwe aanplant, hetzij spontane ontwikkeling?

De leden van de JA21-fractie zijn benieuwd naar het aantal hectare bos dat tot stand is gekomen via spontane ontwikkeling. Hoeveel hectare wordt nu beheerd op basis van dat principe?

De leden van de JA21-fractie vragen op welke manier wordt gebudgetteerd voor de beheerkosten van nieuw aangelegde arealen natuur.

De leden van de JA21-fractie namen kennis van het feit dat de aanleg van nieuwe bossen volgens het Jaarverslag stroef verloopt en vertraging oploopt door vergunningsprocedures. Kan de Staatssecretaris aangeven wat dat veroorzaakt?

De leden van de JA21-fractie zien dat het Jaarverslag ingaat op erfpachtconstructies. Voor hoeveel woningen heeft Staatsbosbeheer grond in erfpacht uitgegeven? Wordt daarbij de erfpacht periodiek herzien op basis van de grondwaarde en hoe wordt die grondwaarde opnieuw vastgesteld?

De leden van de JA21-fractie vragen hoe de beslissingen worden genomen om nieuwe gronden aan te kopen. Op welke manier is het Ministerie van LNV daarbij betrokken en op grond van welke criteria wordt dat gedaan?

De leden van de JA21-fractie zien op pagina 130 dat Staatsbosbeheer in 2024 10,7 miljoen euro omzet maakte door biomassa: een stijging van 3,4 miljoen vergeleken met 2023. In hoeverre gaat dat om biomassa/hout dat ook een ecologische functie zou hebben indien het in de natuur zou worden achtergelaten? Hoe wordt dat beoordeeld en hoe wordt voorkomen dat financiële belangen gaan prevaleren boven ecologische?

## **Vragen en opmerkingen van de leden van de FVD-fractie**

De leden van de FVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het Jaarverslag 2024 Staatsbosbeheer.

De leden van de FVD-fractie zouden op enkele uitgaven van Staatsbosbeheer graag een specifieke toelichting ontvangen. Ten eerste willen deze leden graag weten welk bedrag Staatsbosbeheer in het jaar 2024 heeft uitgegeven aan natuurherstel in het algemeen en aan boskap in het bijzonder. Ten tweede willen deze leden graag weten welk bedrag Staatsbosbeheer in datzelfde jaar heeft uitgegeven aan natuurbeheer in het algemeen en aan selectief bosbeheer (dat als doel heeft om bos oud te laten worden) in het bijzonder.

## **Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie**

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van het Jaarverslag 2024 van Staatsbosbeheer en de bijbehorende beslisnota van het Ministerie van LNV. Deze leden hebben daar flink wat opmerkingen op.

De leden van de BBB-fractie constateren opnieuw dat de structurele problemen bij Staatsbosbeheer zowel financieel, organisatorisch en qua uitvoering onverminderd groot zijn. Het positieve resultaat van 3,1 miljoen euro blijkt volledig te danken aan incidentele meevallers, terwijl het onderliggende bedrijfsresultaat in 2024 negatief is (– 5,2 miljoen euro). Deze leden vragen de Staatssecretaris waarom een organisatie met voornamelijk publieke middelen en wettelijk afgebakende taken er niet in slaagt een structureel gezonde exploitatie te realiseren.

De leden van de BBB-fractie constateren dat Staatsbosbeheer zelf schrijft dat er «geen balans is tussen de kosten van de wettelijk opgedragen taken en de vergoedingen ervoor» en dat wordt gewerkt aan een kostprijsmodel en een programma «Natuurlijk Verbeteren» om pas vanaf 2027 uit te komen op een kostenneutrale jaarbegroting. Deze leden vragen de Staatssecretaris of hij deze problematiek erkent en of hieruit niet simpelweg volgt dat óf het takenpakket is opgeblazen, óf Staatsbosbeheer structureel inefficiënt werkt, óf beide.

De leden van de BBB-fractie wijzen erop dat Staatsbosbeheer streeft naar een sluitende begroting in 2026 en een structureel kostendekkende bedrijfsvoering vanaf 2027. Deze leden vragen om een nadere toelichting op het programma «Natuurlijk Verbeteren». Zij vragen de Staatssecretaris welke harde verplichtingen hij Staatsbosbeheer heeft opgelegd, of gaat opleggen, om dit ook daadwerkelijk te bereiken, welke tussenmijlpalen er zijn voor 2025–2027 en welke consequenties volgen als die niet worden gehaald.

De leden van de BBB-fractie merken op dat Staatsbosbeheer in 2024 voor 178,9 miljoen euro aan Rijksbijdragen, provinciale subsidies en projectbijdragen ontvangt: namelijk 32,5 miljoen euro Rijksbijdrage (organisatiekosten, Boomfeestdag, scholing boa's, genenbank en zaadgaarden), 74,9 miljoen euro Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL)-subsidies van provincies en 71,5 miljoen euro projectbijdragen. Daarnaast bestaat ruim een derde van de opbrengsten uit «eigen inkomsten». Deze leden vragen de Staatssecretaris of hij wil erkennen dat Staatsbosbeheer in hoge mate afhankelijk is van publieke middelen en zich dus als een publieke dienstverlener hoort te verantwoorden, inclusief een scherp toetsbare doel-middelenrelatie.

De leden van de BBB-fractie constateren dat Staatsbosbeheer niet de enige organisatie is die actief is op het terrein van natuurbeheer in Nederland. In diverse provincies, bijvoorbeeld Friesland, zijn meerdere terreinbeherende organisaties (TBO's) actief, zoals Staatsbosbeheer, It Fryske Gea, Natuurmonumenten en de Milieufederatie. Uit een vergelijking van hun missie- en visiedocumenten blijkt dat hun maatschappelijke doelstellingen voor een groot deel naadloos op elkaar aansluiten. Volgens deze leden leidt dit ertoe dat er sprake is van een forse mate van overlap: in doelen, in het beheer van gebieden en in de manier waarop publieke middelen worden besteed. Daarbij merken deze leden op dat al deze organisaties beschikken over een eigen raad van toezicht, directie, administratieve afdelingen. Vaak met bijbehorende overheadkosten en directiesalarissen. Deze leden plaatsen vraagtekens bij de efficiëntie en effectiviteit van het in stand houden van meerdere, vrijwel identieke organisatiestructuren die vergelijkbare maatschappelijke doelstellingen nastreven en soms zelfs in hetzelfde geografische gebied actief zijn. Zij vragen de Staatssecretaris daarom of het niet doelmatiger zou zijn om de verschillende TBO's, gedeeltelijk of geheel, samen te voegen, of op z'n minst te komen tot een sterkere bundeling van organisatie- en overheadstructuren. Welke mogelijkheden ziet de Staatssecretaris om in het kader van kostenbesparing, efficiëntie en betere inzet van publieke middelen toe te werken naar meer integrale of gezamenlijke organisatievormen binnen het natuurbeheer?

De leden van de BBB-fractie vragen de Staatssecretaris te reflecteren op de verhouding tussen het aantal fte's aan kantoorpersoneel en het aantal fte's dat daadwerkelijk in de gebieden werkzaam is. Deze leden horen regelmatig signalen dat de uitvoeringscapaciteit buiten onder druk staat, terwijl de organisatie bovengemiddeld zwaar lijkt te zijn gevuld met ondersteunende en administratieve functies. Deze leden willen daarom inzicht in hoe deze verhouding zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld, welke afwegingen hieraan ten grondslag liggen en in hoeverre deze balans volgens de Staatssecretaris doelmatig is voor de kerntaken van de organisatie. Mocht blijken dat de verhouding is scheefgegroeid, dan vernemen zij graag welke maatregelen worden overwogen om meer capaciteit richting het veld te bewegen.

De leden van de BBB-fractie merken op dat het aantal groene boa's niet toereikend is voor toezicht en handhaving. Kan de Staatssecretaris per provincie aangeven hoeveel groene boa's Staatsbosbeheer tekort komt voor adequaat toezicht en handhaving? Is alleen de benodigde financiën de oorzaak voor het tekort aan groene boa's? Zo nee, wat zijn de overige oorzaken met betrekking tot het tekort aan groene boa's?

De leden van de BBB-fractie verzoeken de Staatssecretaris om een uitgebreid overzicht, uitgesplitst per jaar over minimaal de afgelopen tien jaar, van alle publieke middelen die Staatsbosbeheer ontvangt, met ten minste de volgende rubrieken: rijksbijdrage (kernfinanciering) LVVN; overige rijksprojectbijdragen (per regeling en per programma, inclusief Programma Natuur, Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)/RLN, Natura 2000, Aanpak Grote Wateren, Nationale Bossenstrategie, UNESCO-programma's enzovoorts); provinciale bijdragen, uitgesplitst naar SNL-beheersubsidie, SNL-toeslagen en eventuele aanvullende provinciale programma's; bijdragen van gemeenten, waterschappen en andere overheden; Europese Unie (EU-gelden) (LIFE, Interreg, andere Europese programma's) en; donaties en bijdragen via Stichting Buitenfonds en andere private partners.

De leden van de BBB-fractie vragen de Staatssecretaris om per categorie middelen de daarbij horende resultaatverplichtingen en indicatoren bij te voegen: welke concrete prestaties (bijvoorbeeld hectares, kwaliteitsdoelen, soortendoelen, CO<sub>2</sub>-reductie, toegankelijkheid, veiligheid) zijn afgesproken, wat is gerealiseerd, welke sancties gelden bij wanprestatie en hoe vaak afgelopen tien jaar daadwerkelijk middelen zijn teruggevorderd of verlaagd.

De leden van de BBB-fractie vragen de Staatssecretaris in hoeverre de stelling klopt dat Staatsbosbeheer hun eigen doelen controleert en hoe onafhankelijk op die controle wordt gewaarborgd.

De leden van de BBB-fractie hebben vragen over de hoeveelheid onderzoeksprojecten die Staatsbosbeheer jaarlijks laat uitvoeren. Deze leden verzoeken de Staatssecretaris inzicht te geven in het aantal onderzoeken dat jaarlijks wordt gestart en welk totaalbedrag hiermee is gemoeid. Tevens horen zij graag van alle onderzoeksprojecten samen welk percentage van de aanbevelingen daadwerkelijk wordt geïmplementeerd in het beheer en beleid van Staatsbosbeheer. Deze leden vragen of er een overzicht bestaat waarin staat welke aanbevelingen uit onderzoeken zijn opgevolgd en welke niet. Indien een dergelijk overzicht bestaat, ontvangen zij dat graag. Indien dit niet bestaat, vragen zij waarom Staatsbosbeheer geen systematische evaluatie en opvolgingsadministratie hanteert, terwijl onderzoeksgelden vaak uit publieke middelen worden bekostigd. Tot slot vragen zij hoeveel onderzoeksrapporten jaarlijks slechts «ter kennisgeving worden aangenomen» zonder dat daar concrete uitvoering of beleidswijziging uit voortvloeit en wat volgens de Staatssecretaris de oorzaken zijn dat aanbevelingen in die gevallen niet worden opgevolgd.

De leden van de BBB-fractie hebben op pagina 50 van het Jaarverslag met veel verontwaardiging kennisgenomen van de betrokkenheid van Staatsbosbeheer bij de ontwikkeling van het Golfpark Rotterdam op het DOP-NOAP-terrein. Hoewel recreatie en natuurbeleving belangrijke functies zijn binnen het beheer van groene gebieden, plaatsen deze leden kritische kanttekeningen bij de keuze om bijna zeventig hectare aan ruimte te besteden aan een grootschalige golfbaan. Zeker in een tijd waarin natuurlijke habitats onder druk staan en er grote opgaven liggen voor biodiversiteit, waterberging en stikstofreductie. Zij vragen de Staatssecretaris hoe deze ontwikkeling zich verhoudt tot de kerntaken van Staatsbosbeheer als terreinbeheerder van publieke natuurgebieden. Ook vernemen zij graag welke publieke belangen precies worden gediend, welke natuurwaarden verloren gaan of worden omgevormd en hoe dit project wordt gefinancierd. Verder vragen deze leden hoe wordt voorkomen dat commerciële recreatieprojecten de prioriteit krijgen boven natuurherstel en of alternatieven met een kleinere ruimtelijke voetafdruk zijn overwogen.

De leden van de BBB-fractie constateren dat Staatsbosbeheer veel onomkeerbare aanpassingen in gebieden heeft gedaan in het kader van natuurherstel. Deze leden vragen de Staatssecretaris of er een integraal rapport bestaat waarin alle effecten hiervan zijn terug te vinden en of er voorbeelden zijn van onomkeerbare aanpassingen waarvan achteraf bleek dat dit niet heeft geresulteerd in het beoogde effect.

De leden van de BBB-fractie vragen daarnaast hoe Staatsbosbeheer de balans bewaakt tussen houtproductie en biodiversiteitsdoelen. In het Jaarverslag wordt melding gemaakt van stijgende houtopbrengsten, wat voor deze leden de vraag oproept hoe wordt gewaarborgd dat houtoogst niet ten koste gaat van de ecologische kwaliteit van bosgebieden. Zij

vernemen graag welke criteria, toetsingskaders en onafhankelijke controles hierbij worden gebruikt.

De leden van de BBB-fractie constateren dat de SNL-subsidies door de provincies sinds 2021 slechts 84 procent van de standaard normkosten vergoeden. Deze leden vragen de Staatssecretaris of deze norm is afgestemd met het Rijk en of de resterende 16 procent structureel door extra Rijksgeld of door «eigen inkomsten» moet worden gedicht.

De leden van de BBB-fractie zien op pagina 100 een tabel staan met daarin de geconsolideerde winst- en verliesrekening. Deze leden vragen waar de opbrengsten uit vergunningen voor evenementen onder vallen. Zij horen graag van de Staatssecretaris hoeveel de groei of krimp is van dat bedrag.

De leden van de BBB-fractie hebben het vermoeden dat het beheer van fiets-, mountainbike- en ruiterroutes binnen de terreinen van Staatsbos-beheer niet is vastgelegd in een meerjarenplan. Deze leden vragen de Staatssecretaris of dit vermoeden klopt. Vervolgens vragen zij of deze ad-hocbenadering niet tot onduidelijkheid en frustratie leidt bij gebruikers en bij andere overheden. Deze leden vragen de Staatssecretaris waarom, indien dat het geval is, er geen meerjarenplan bestaat voor het beheer van deze routes en hoe het kan dat ruiterpaden en mountainbikeroutes in de praktijk deels door gebruikers zelf worden onderhouden. Zij verzoeken de Staatssecretaris te reflecteren op de vraag of een structurele, meerjarige beheerplanning hier niet noodzakelijk is.

De leden van de BBB-fractie lezen op pagina 32 over het feit dat in 2024 ongeveer 1.000 schoolklassen minimaal één dag per schooljaar in de natuur hebben doorgebracht. Deze leden zien dit als een waardevolle ontwikkeling, maar vinden de huidige schaal nog beperkt. Zij vragen daarom of het mogelijk is om toe te werken naar een situatie waarin alle basisscholen in Nederland minimaal twee tot drie dagen per schooljaar in de natuur kunnen vertoeven. Zij vragen de Staatssecretaris welke middelen, capaciteit en samenwerkingspartners hiervoor nodig zouden zijn, welke randvoorwaarden Staatsbosbeheer hiervoor stelt en of het kabinet bereid is deze ambitie actief te ondersteunen. Bovendien vernemen deze leden graag of er belemmeringen zijn (financieel, organisatorisch of juridisch) en zo ja, welke stappen de Staatssecretaris bereid is te zetten om deze weg te nemen.

De leden van de BBB-fractie merken op dat Staatsbosbeheer in 2024 29 klachten op basis van de Algemene wet bestuursrecht heeft geregistreerd en twee klachten over aanbestedingen. Daarnaast blijkt uit het Jaarverslag dat het aantal Wet open overheid (Woo)-verzoeken stijgt en dat termijnen niet worden gehaald. Deze leden vragen een nadere uitsplitsing van de klachten. Waar gingen zij inhoudelijk over, welke zijn gegrond verklaard en welke structurele maatregelen zijn genomen.

De leden van de BBB-fractie vragen of de Staatssecretaris kan aangeven hoeveel klachten en bezwaren in 2024 zijn ingediend tegen beslissingen of werken van Staatsbosbeheer bij gemeenten, provincies, waterschappen, rechtbanken en de Raad van State (bijvoorbeeld bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen, natuurvergunningen of waterbesluiten) voor zover bekend bij het Rijk. Is de Staatssecretaris bereid om, samen met de andere overheden, een beeld te geven van de totale klacht- en bezwaarlast rond Staatsbosbeheer?

De leden van de BBB-fractie zien dat Staatsbosbeheer meldt circa 268.000 hectare in beheer te hebben. Ook wordt jaarlijks nieuw bos aangelegd en grond aangekocht. In 2024 is 267 hectare verkocht (waarvan

264 hectare onder het addendum Vervreemding objecten) en 821 hectare in eigendom verworven, wat een netto toename van 554 hectare oplevert. Tegelijkertijd is er een opgave van circa 5.000 hectare nieuw bos, waarvan ongeveer 1.100 hectare (geplant en spontaan) is gerealiseerd.

De leden van de BBB-fractie vragen de Staatssecretaris om een concreet overzicht over de laatste tien jaar (bijvoorbeeld vanaf 2015) waarin per jaar wordt aangegeven: hoeveel hectare grond door of via Staatsbosbeheer is omgezet van landbouw- of productiefunctie naar natuur- of bosfunctie (in eigendom én beheer); hoeveel hiervan voormalige landbouwgrond betrof (met agrarische bestemming of feitelijk agrarisch gebruik); hoeveel daarvan onderdeel is van Natura 2000-opgaven, Programma Natuur, NPLG/RLN of andere rijks- of provinciale programma's, en; hoeveel hectare is verworven via ruilgrondconstructies (bijvoorbeeld NURG).

De leden van de BBB-fractie vragen de Staatssecretaris tevens om een raming van de economische kosten van deze conversie van landbouwgrond naar natuur. Hierbij gaat het om de volgende punten: welk geschat verlies aan jaarlijkse agrarische productie (in euro en, waar mogelijk, in kilo's/tonnen melk, vlees, granen, aardappelen, groente, fruit etc.) hangt samen met de oppervlakte landbouwgrond die via Staatsbosbeheer is omgezet; welke inkomsten uit pacht, erfpacht of andere agrarische gebruiksrechten hierdoor zijn wegge gevallen, en; welke extra jaarlijkse beheer- en onderhoudskosten Staatsbosbeheer nu maakt op deze omgezette hectares, afgezet tegen de vroegere situatie.

De leden van de BBB-fractie willen specifiek weten of het ministerie ooit systematisch heeft afgezet wat Nederland inlevert aan agrarische productie en strategische voedselzekerheid door deze grondconversies ten opzichte van de milieuwinst die hiermee realiseerbaar is. Is de Staatssecretaris bereid om voor het landbouwareaal dat, via Staatsbosbeheer, naar natuur is omgezet een integrale kosten-batenanalyse (inclusief milieulekkage en extra import) aan de Kamer te sturen?

De leden van de BBB-fractie constateren dat het Jaarverslag uitgebreid spreekt over «grote opgaven», zoals stikstof, klimaat, water, Natura 2000, Programma Natuur, Nationale Bossenstrategie, vernatting van veengebieden, UNESCO-programma's, groene metropool, natuur-inclusieve landbouw, enzovoort. Deze leden verzoeken om een volledig overzicht van alle opgaven waarin Staatsbosbeheer als uitvoerder een rol heeft, met per opgave de omvang (hectares, projecten, looptijd), de financiering (Rijk, provincie, EU, overige), de concrete resultaatsverplichtingen en de verwachte einddatum.

De leden van de BBB-fractie vragen nadrukkelijk naar de wettelijke grondslagen van deze opgaven. Naast de Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer en het Convenant wordt door Staatsbosbeheer verwezen naar Europese kaders, natuurbeleid, klimaatakkoorden en beleidsstrategieën. Deze leden vragen per opgave op welke wet of verdragsverplichting (bijv. Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn, Waterwet/Kaderrichtlijn Water (KRW), Wet natuurbescherming, klimaatwetgeving) de uitvoering berust en of de rol van Staatsbosbeheer in die uitvoering ook daadwerkelijk in wet- en regelgeving is verankerd of slechts uit «convenanten» en beleidskeuzes voortvloeit.

De leden van de BBB-fractie vragen de Staatssecretaris daarnaast, los van de twee bovenstaande alinea's, heel specifiek in te gaan op de opgaven en doelen als het gaat om het realiseren van extra areaal bos. Deze leden horen namelijk geluiden uit de provincies dat die opgaven (bijna) niet zijn

te realiseren. Kan de Staatssecretaris aangeven waaruit deze, misschien onhaalbare, opgave bestaat. Wie is er verantwoordelijk voor de benodigde middelen? Klopt het dat de doelen eerder gesteld zijn dan dat er middelen beschikbaar zijn gesteld? Aan welke knoppen zou de (Rijks)overheid nog kunnen draaien om deze complexe realisatie te verzachten?

De leden van de BBB-fractie constateren dat Staatsbosbeheer in zijn beheer een hogere norm hanteert dan vereist is binnen het SNL. Waar SNL toestaat dat de belangrijkste boomsoort maximaal 80 procent van het aandeel beslaat, kiest Staatsbosbeheer ervoor dit aandeel te beperken tot 60 procent waardoor een hogere mate van menging verplicht wordt. Deze leden vragen waarom Staatsbosbeheer deze extra «kop» bovenop de wettelijke en subsidieregelingennormen hanteert. In het Jaarverslag wordt gesteld dat dit nodig is in verband met klimaatverandering, maar deze leden merken op dat deze motivatie niet is gebaseerd op vaststaande of meetbare criteria. Bovendien leidt deze hogere eis tot extra kosten terwijl die middelen niet structureel beschikbaar zijn. Zij vragen de Staatssecretaris om toe te lichten waarom deze zwaardere norm wordt toegepast, welke wetenschappelijke onderbouwing hiervoor bestaat, wat de kostenimplicaties zijn en of het kabinet bereid is te bezien of het wenselijk en doelmatig is dat Staatsbosbeheer strengere eisen stelt dan de geldende SNL-normen voorschrijven.

De leden van de BBB-fractie zien op pagina 28 een kaart van Nederland met daarop de Natura 2000-gebieden aangegeven. Deze leden constateren dat de gebieden in Zeeland die binnendijs liggen ingekleurd zijn als Natura 2000-gebieden. Zij vragen de Staatssecretaris sinds wanneer de gebieden binnendijs aangewezen zijn als Natura 2000-gebied in plaats van alleen de gebieden buitendijs.

De leden van de BBB-fractie verwijzen naar eerder door BBB (mede) ingediende moties over kerntaken van TBO's, herbezinning op de rol van Staatsbosbeheer en het kritisch kijken naar subsidies en governance bij TBO's. Deze leden verzoeken de Staatssecretaris om per relevante motie aan te geven welke acties inmiddels zijn ondernomen en welke onderdelen nog openstaan.

De leden van de BBB-fractie vragen de Staatssecretaris of hij bereid is een onafhankelijke doelmatigheidsanalyse te laten uitvoeren waarin Staatsbosbeheer wordt vergeleken met andere TBO's én met private beheerders inclusief een benchmark van beheerkosten per hectare en per beheertype.

De leden van de BBB-fractie constateren dat Staatsbosbeheer in zijn visie stelt dat natuur, ecologie en economie niet scherp te scheiden zijn en dat men zoekt naar «combinaties van functies» en «oplossingen waar het mes aan twee kanten snijdt». Tegelijkertijd wordt in de praktijk landbouwgrond blijvend uit productie gehaald ten behoeve van natuur, bos of hydrologische maatregelen. Deze leden vragen de Staatssecretaris of hij erkent dat deze keuzes direct doorwerken in de voedselzekerheid, de positie van boerenbedrijven en de grondprijzen, en hoe hij daar rekening mee houdt in zijn beleid.

De leden van de BBB-fractie vragen in hoeverre Staatsbosbeheer in zijn beheer rekening houdt met natuurinclusieve landbouw als volwaardig alternatief voor volledige «ontlandbouwing». In het Jaarverslag wordt gesproken over overeenkomsten natuur-inclusieve landbouw en samenwerking met boeren. Deze leden verzoeken om een overzicht van het aantal hectares waar Staatsbosbeheer samenwerkt met agrariërs in natuurinclusieve vormen, per jaar over de afgelopen tien jaar. Ook vragen

deze leden de Staatssecretaris hoe Staatsbosbeheer het verdienmodel voor agrariërs meeneemt in de samenwerkingen met betrekking tot natuurinclusieve landbouw.

De leden van de BBB-fractie merken op dat Staatsbosbeheer duurzame landbouw wil stimuleren door pachtovereenkomsten af te sluiten met een looptijd van 12 jaar. Deze leden vragen welke jaarlijkse kosten hier voor pachters precies aan zijn verbonden en hoe deze zich verhouden tot reguliere pachtprizen. Ook vragen zij of in dergelijke overeenkomsten ruimte is om aanvullende afspraken te maken, bijvoorbeeld dat de pachter naast het agrarisch gebruik ook landschapselementen zoals bossingels kan onderhouden. Deze leden vragen voorts of het denkbaar is om pachtconstructies zo vorm te geven dat de pachtprijs (gedeeltelijk) kan worden verlaagd of zelfs nihil kan zijn, wanneer daar structureel en aantoonbaar natuur- en landschapsbeheer door de pachter tegenover staat. Zij verzoeken de Staatssecretaris te reflecteren op de mogelijkheden en eventuele belemmeringen om dergelijke «beheer tegen pacht»-constructies toe te passen.

De leden van de BBB-fractie wijzen op de negatieve trend in heischraal grasland en constateren dat herstel mogelijk is door een combinatie van gericht begrazingsbeheer en een actiever maaibeleid gericht op hooien. Deze leden benadrukken dat begrazing voor agrariërs pas aantrekkelijk wordt wanneer het grasland voldoende voedzaam is en vrij is van ongewenste kruiden, zoals jacobskruiskruid en distels. Deze leden merken op dat jacobskruiskruid effectief kan worden teruggedrongen door eens per twee jaar vaste mest toe te passen. Dit verhoogt niet alleen de waarde van het gras voor de agrariër, maar versterkt ook het bodemleven en verhoogt het organischestofgehalte wat de sponswerking en het waterbergend vermogen van de bodem aanzienlijk kan verbeteren. Zij vragen de Staatssecretaris of Staatsbosbeheer bereid is om dit type beheer waarbij gerichte bemesting, beter begrazingsbeheer en het maaibeleid worden gecombineerd, bespreekbaar te maken binnen haar beheer- en begrazingscontracten. Zij vernemen graag welke ruimte er bestaat om dit maatwerk toe te passen, en of de Staatssecretaris mogelijkheden ziet om deze aanpak breder te faciliteren wanneer dit zowel natuurkwaliteit als agrarische benutting ten goede komt.

De leden van de BBB-fractie wijzen daarnaast op nog een ander voordeel met betrekking tot begrazing van schapen. Dit kan helpen in het bestrijden van de reuzenberenklauw. Wordt dit al consequent gedaan?

De leden van de BBB-fractie vragen hoe Staatsbosbeheer vraat door wilde zwijnen aan jonge aanplant voorkomt in haar gebieden? Hoeveel schade hebben wilde zwijnen aangericht door vraat aan jonge aanplant? Hoe voorkomt Staatsbosbeheer schade door wilde zwijnen aan half verharde fietspaden?

De leden van de BBB-fractie wijzen op de groeiende overlast door ganzen, zowel voor natuur als voor waterkwaliteit. Deze leden merken op dat grote hoeveelheden ganzenpoep leiden tot een aanzienlijke aanvoer van stikstof en nutriënten in het oppervlaktewater. Daarnaast veroorzaken ganzen schade aan jonge vegetatie, wat herstel en ontwikkeling van natuur vertraagt. Deze leden vragen daarom welke maatregelen Staatsbosbeheer momenteel inzet om de ganzenstand te beheersen. Zij vernemen graag welke instrumenten effectief blijken, welke aanvullende maatregelen mogelijk zijn en of er belemmeringen bestaan (financieel, juridisch of praktisch) om de aanpak te intensiveren. Tevens vragen zij of de Staatssecretaris bereid is te onderzoeken hoe een meer gebiedsgerichte en

doelmatige beheersstrategie kan worden ontwikkeld in samenwerking met provincies, terreinbeheerders en agrariërs.

De leden van de BBB-fractie merken op dat in het Jaarverslag wordt aangegeven dat 2024 een extreem nat jaar was met aantoonbare gevolgen voor de natuurkwaliteit. Deze leden vragen welke structurele maatregelen Staatsbosbeheer neemt op het gebied van waterbeheer en bodemkwaliteit om toekomstige schade te beperken. Daarbij is voor deze leden van belang in hoeverre agrariërs in de omgeving worden betrokken bij besluiten over waterpeilen, aangezien deze direct impact hebben op landbouwgrond en bufferzones.

De leden van de BBB-fractie lezen dat er vanaf pagina 37 en verder wordt gesproken over wandelen en recreatie, maar niet over andere sporten. Kan de Staatssecretaris nader ingaan op hoe Staatsbosbeheer staat tegenover sporten in de natuur anders dan wandelen? Hoe staat Staatsbosbeheer tegenover kleinschalige sportevenementen in de natuur?

De leden van de BBB-fractie hebben vernomen dat in 2025 een ecotunnel is aangelegd onder de Kloosterweg in Burgh-Haamstede in Zeeland. Deze leden hebben grote vraagtekens over het effect van het aanleggen van deze eco tunnel. Klopt het dat de ecotunnel nog steeds niet is geopend? Kan de Staatssecretaris verklaren waarom de ecotunnel nog niet is geopend? Hoe wordt het effect van de ecotunnel gemeten zodra deze open is? Wie is daar verantwoordelijk voor?

De leden van de BBB-fractie willen afrondend opmerken dat de inbreng van deze leden erg lang is en zij zich daar bewust van zijn. Echter vinden deze leden dit onderwerp van groot belang. Zij danken de Staatssecretaris alvast voor zijn antwoorden.

#### **Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie**

De leden van de PvdD-fractie hebben kennisgenomen van het Jaarverslag 2024 van Staatsbosbeheer en hebben hier op dit moment geen vragen over.

#### **II Antwoord/Reactie van de Staatssecretaris**